

Διεθνές Οικονομικό Δίκαιο

Μάθημα 4: Η GATT 1994

Γιάννης Β. Αυγερινός, LL.M., Ph.D, yannis@avglaw.gr

Σκοπός & Βασικές αρχές της GATT

Προοίμιο

«Οι Κυβερνήσεις...

Αναγνωρίζοντας ότι οι σχέσεις τους στον εμπορικό και οικονομικό τομέα πρέπει να προσανατολιστούν προς την ανύψωση του βιοτικού επιπέδου, την επίτευξη πλήρους απασχόλησης, της υψηλής στάθμης και του συνεχώς αυξανόμενου πραγματικού εισοδήματος, την πλήρη αξιοποίηση των παγκόσμιων πλουτοπαραγωγικών πόρων και την ανάπτυξη της παραγωγής και της ανταλλαγής των αγαθών.

Επιθυμώντας να συμβάλουν στην πραγματοποίηση των σκοπών αυτών, μέσω της σύναψης επί της βάσης της αμοιβαιότητας και των ίσων πλεονεκτημάτων συμβάσεων που αποβλέπουν στη μείωση των δασμών και των άλλων εμποδίων που παρεμβάλλονται στις συναλλαγές και στην κατάργηση των διακρίσεων στον τομέα του διεθνούς εμπορίου.

Συμφώνησαν...»

Αρχή της μη διάκρισης
(MEK & EM)

Αμοιβαιότητα

(ισορροπία δικαιωμάτων-υποχρεώσεων, κυρώσεις)

Απελευθέρωση εμπορίου

μείωση δασμών και κατάργηση μη δασμολογικών περιορισμών

Στατικές

- περιορίζουν την άσκηση εθνικής εμπορικής πολιτικής και αναφέρονται στην απαγόρευση διακρίσεων κατά αλλοδαπών (I και III) εξασφάλιση ίσων ευκαιριών για εθνικές επιχειρήσεις (απαγόρευση dumping και επιδοτήσεων) και στην ελεύθερη διέλευση (V).

Δυναμικές

- βαθμιαία, κατόπιν διαπραγματεύσεων (Γύροι Πολυμερών Εμπορικών Διαπραγματεύσεων) κατάργηση δασμών (II και XXVIII) και των ποσοτικών περιορισμών (XI και XIII)

Εξαιρέσεις

- αναστολή του άρθρου I (ρήτρα ΜΕΚ) στις εξής περιπτώσεις
  - Τελωνειακές ενώσεις και ζώνες ελεύθερων συναλλαγών (EE)
  - Αναπτυσσόμενες χώρες
  - Απρόβλεπτες αλλαγές στο διεθνές εμπόριο ή στην οικονομική κατάσταση ενός κράτους, ύστερα από απόφαση των συμβαλλόμενων χωρών

Βασικοί κανόνες GATT

Συναλλαγές χωρίς διακρίσεις

- ΜΕΚ (άρθρο I)
- Εθνική μεταχείριση (άρθρο III)

Μείωση & παγιοποίηση δασμών

- Σταδιακή
- Μέσω Πινάκων Παραχωρήσεων (άρθρο II)

Απαγόρευση ποσοτικών περιορισμών

- Άρθρα XI - XIII

Γενικές εξαιρέσεις

- Εξαιρέσεις (Άρθρο XX)
- Ρήτρες διασφάλισης (Άρθρο XXI)

Κανόνας διαφάνειας

- Άρθρο X

Ειδικό κανόνες

- Anti-dumping (Άρθρο VI)
- Επιχορηγήσεις (Άρθρο XVI)
- Κρατικές ενισχύσεις (Άρθρο XVIII)

Ο κανόνας (ρήτρα) ΜΕΚ (άρθρο Ι)

- Εμπορικά πλεονεκτήματα που δίνονται σε ένα συμβαλλόμενο κράτος πρέπει να δίνονται σε όλα τα κράτη
- Ο κανόνας ΜΕΚ επεκτείνεται και σε εσωτερικούς φόρους και άλλες επιβαρύνσεις (άρθρο ΙΙΙ παρ. 2)
- Ο κανόνας ΜΕΚ και τα πλεονεκτήματα επεκτείνονται «αμέσως και άνευ όρων» (άρθρο Ι παρ. 1)
- Απαγορεύονται διακρίσεις τόσο *de jure* όσο και *de facto* (δηλ. και διακρίσεις που είναι «κρυφές» ή έμμεσες) (βλ. ΔΟ υπόθεση DS139 Καναδάς – Αυτοκίνητα)
- **Εξαιρέσεις:**
  - Τελωνειακές ενώσεις και ζώνες ελεύθερων συναλλαγών (free-trade areas) – άρθρο XXIV παρ. 4-12. Ορισμοί παρ. 8.
  - Αναπτυσσόμενα κράτη (άρθρο XXXVI) – Ορισμός άρθρο XVIII παρ. 1 «τα συμβαλλόμενα κράτη οι οικονομίες των οποίων μπορούν να στηρίξουν χαμηλά επίπεδα διαβίωσης και βρίσκονται σε αρχικό στάδιο ανάπτυξης»

Ο κανόνας της εθνικής μεταχείρισης (άρθρο III)

- Μη διάκριση μεταξύ αλλοδαπών και εγχώριων προϊόντων (δίκαιος ανταγωνισμός)
- Στόχος η αποφυγή του εγχώριου προστατευτισμού, ιδίως στην εσωτερική φορολόγηση και τα διοικητικά μέτρα (π.χ. ΦΠΑ, φόρος κατανάλωσης για ποτά και καπνό κλπ)
- «ίδια» ή «ομοειδή» προϊόντα περιλαμβάνει και τα ευθέως ανταγωνιστικά ή υποκατάστατα (υπόθεση DS8, DS10, DS11 *Ιαπωνία – Αλκοολούχα ποτά*, υπόθεση DS403 *Φιλιππίνες – Αλκοολούχα ποτά*)
- Διοικητικά μέτρα-ρυθμίσεις: περιλαμβάνουν και αυτές που αφορούν στην προστασία του καταναλωτή και του περιβάλλοντος. Για το λόγο αυτό υπογράφηκαν πρόσθετες συμφωνίες για τα υγειονομικά και φυτοϋγειονομικά μέτρα καθώς και τεχνικά εμπόδια. Όχι σε δημόσιες συμβάσεις προμηθειών – κενό καλύφθηκε με πλειομερή σύμβαση για δημόσιες συμβάσεις.

Μείωση & παγιοποίηση δασμών

- Κανόνες ΜΕΚ και ΕΜ δεν αφορούν στην κατάργηση περιορισμών, όπως άλλες διατάξεις της GATT
- Δασμοί καταρχήν επιτρέπονται, αλλά σταδιακά μειώνονται και παγιοποιούνται (standstill)
- Με την ολοκλήρωση κάθε Γύρου διαπραγματεύσεων, τα κράτη αναλαμβάνουν δεσμεύσεις, οι οποίες απεικονίζονται στους «Πίνακες Παραχωρήσεων ή Δεσμεύσεων»
- Εκεί αναγράφονται ανά δασμολογική κλάση, οι δασμολογικές παραχωρήσεις του
- Οι Πίνακες αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της GATT (άρθρο II παρ. 7)
- Οι παραχωρήσεις αποτελούν «ταβάνι» (bound tariffs)
- Δασμολογικές κλάσεις βασίζονται στο εναρμονισμένο σύστημα του WCO (World Customs Organization)

Κατάργηση ποσοτικών περιορισμών (1)

- Πρόβλεπεται τόσο η κατάργηση όσο και η απαγόρευση επιβολής νέων περιορισμών
- Άρθρο XI: *«Ουδέν συμβαλλόμενο μέρος θα καθιερώσει ή διατηρήσει, επί εισαγωγής προϊόντος προερχομένου εκ του εδάφους ετέρου συμβαλλόμενου μέρους ή επί εξαγωγής προϊόντος προοριζομένου δια το έδαφος ετέρου συμβαλλόμενου μέρους, απαγορεύσεις ή περιορισμούς άλλους, πλην δασμών, φόρων ή άλλων επιβαρύνσεων, ως η εφαρμογή πραγματοποιείται μέσω ποσοτώσεων, αδειών εισαγωγής ή εξαγωγής, ή παντός άλλου τρόπου».*
- Περιορισμοί = μέτρα που εμποδίζουν την πρόσβαση στην εγχώρια αγορά, αυξάνουν το κόστος ή δημιουργούν νομική ανασφάλεια (υπόθεση DS366, Κολομβία – περιορισμοί σε λιμάνια)
- Αυστηρός έλεγχος από GATT - Ελάχιστες εξαιρέσεις

Εξαιρέσεις

Αγροτικός τομέας

Ειδική συμφωνία για τη γεωργία με την οποία οι περιορισμοί «δασμοποιήθηκαν»
(άρθρο XI παρ. 2)

Κρίσιμη κατάσταση

Πρόσκαιροι περιορισμοί εξαγωγής για την πρόληψη ή θεραπεία μιας κρίσιμης κατάστασης οφειλόμενη σε έλλειψη τροφίμων ή άλλων βασικών προϊόντων (DS394, DS395, DS398 Κίνα-περιορισμοί πρώτων υλών)

Ισοζύγιο πληρωμών

Άρθρο XII παρ. 1

Ο κανόνας της διαφάνειας (άρθρο Χ)

2 Υποχρεώσεις κρατών

κράτη οφείλουν να δημοσιοποιούν το σύνολο των ρυθμίσεων που σχετίζονται με υποχρεώσεις τους (+εγκυκλίους και δικαστικές αποφάσεις)

κράτη οφείλουν να προβαίνουν σε επίσημες ειδοποιήσεις μέσω διπλωματικής οδού (π.χ. μεταβολές στη νομοθεσία)

